

Melita Forstnerič Hajšek

Četrtri Literarni zdaj-trk letošnje sezone v mariborski Kibli je gostil pesnico **Barbara Korun** (1963), nominiranko za Jenkovo nagrado za pesniško zbirko *Idioritmija*. Pogovor je usmerjala **Tonja Jelen**. Gostja je diplomirala iz slovenistike in primerjalne književnosti na ljubljanski Filozofski fakulteti, dvajset let je poučevala slovenščino na ljubljanskih gimnazijah, bila lektorica in dramaturginja v različnih teatrah, ta čas je samozaposlena književnica. Organizira mesečna srečanja predstavitev slovenskih avtoric *Pesnice o pesnicah*. Izhaja iz kulturniške družine, oče je režiser Mile Korun, mama radijska režiserka Rosanda Sajko.

Vstop v poezijo je bil razmeroma pozen, prva pesniška zbirka *Ostrina miline* je izšla 1999. Nagrajena je bila na Slovenskem knjižnem sejmu kot prvenec leta. Njena četrta zbirka *Pridem* takoj pa je dobila Veronikino nagrado za najboljšo slovensko pesniško zbirko leta 2011. Je prejemnica zlate ptice za dosežke v poeziji in nagrade Mira. Sodelovala je v uredništvih *Apokalipse* in *Nove revije*. Je tudi dobitnica dveh italijanskih nagrad *Premio Nazionale Leandro Polverini* in *Regina Coppola* - za literarne dosežke in družbeni angažma. Njene pesmi so objavljene v štiridesetih antologijah po vsem svetu in prevedene v enaindvajset jezikov. V tujini je izšlo pet njenih knjig. Študirala je tudi gestalt psihoterapijo.

Mariborski pogovor je bil dan po podelitvi Jenkove nagrade, ki jo je prejela Nina Dragičević. Barbara Korun je bila na podelitvi kot nominiranka zelo razočarana, saj je bila edina obiskovalka. Spomnila se je prve podelitve te stanovske nagrade v Kranju. Povabil jo je Aleš Debeljak in trlo se je ljudi v Prešernovem gledališču, bil je velik praznik poezije. "To, da imamo tako dobre pesnike in pesnice, slovenščino, deželo in državo, se splača praznovati, kadarkoli je priložnost," je dejala.

Zakaj ostriti milino, je po naslovu prvenca vprašala Tonja Jelen. "Knjigo sem izdala relativno pozno in nekatere prve pesmi so še gimnazijske. Čakale so kar osemnajst let na objavo. Razlog je bilo moje življenje, zgodaj sem imela otroke, med študijem. Sledila je ločitev, zaposlila sem se v šoli, da sem lahko preskrbela svoja sinova. Zdaj sem že babica petih vnukov. Materinstvo in šolništvo sta me popolnoma posrkala vase, nisem si mogla privoščiti pisanja, tako se mi je tedaj zdelo. A ves čas sem si želela svobode, pisanja, in takoj ko je sin maturiral, sem šla na svobodo." Počasi je prodrila v sceno, veliko podpore je imela doma. Oče si je oddahnil, ko je prebral prvo zbirko, je priznala.

Erotika kot ljubezen do nečesa drugačnega je središče poezije Bar-

Barbara Korun
Foto: Andrej PETELINŠEK

LITERARNI ZDAJ-TRK

Barbara Korun in Tonja Jelen Foto: Andrej PETELINŠEK

Med robovi se rojeva novo

Barbara Korun, pesnica, na predstavitvi v mariborski Kibli: "Janko Kos je v pregled 3000 let literature z vseh kontinentov uvrstil dve ženski: ena je Sapfo, druga pa Murasaki Šikibu"

bare Korun. Prostor poezije za ženske je prepovedan, je še zmeraj prepričana. Preučila je 70 let poezije na Slovenskem, recepcijo in pesniški odziv. "Ada Škerl, Saša Vegri, Svetlana Makarovič in preskok na Nino Dragičević. Aljoša Harlamov, urednik, je zapisal: 'Končno imamo pesniški steber, ki je ženska.' Od začetka so omenjene sicer bile sprejete, z izjemo Ade, ki ima posebno zgodbo, a na ozadju 'grozne, slabe in nemogoče slovenske ženske poezije'. Termin ženska poezija je bil rezerviran, kot je zapisal plastično Taras Kermauner, za 'neko hrepenenjskost, nedoraslost, ki želi najti svoj smisel'. Zdaj se to popolnoma spreminja," je dejala.

Ženska poezija je namenjena ženskam in pišejo jo ženske, kako to sporno pojmovanje dojema? Sploh ne uporablja termina ženska poezija, zgolj poezija, ki jo pišejo ženske. Je ženska pisava posebna pisava? Korunova se strinja z Makarovičevom, da je samo dobra ali slaba pesem. Nevarnost, da zdrseš v univerzalizem, ki je podtalno moški, je velika. Ne govorec o stilu, vsebini, čemerkoli, zmeraj bereš pesem z neke svoje točke, senzibiliziraš se za socialne, družbene razlike. Ne moreš brati pesmi kar same po sebi, je prepričana.

Leta 2003 izidejo *Zapiski iz podmizja*, poetična proza, ki ji je zelo pri srcu. Pri SOS telefon so jo poklicali, naj jim bere iz te zbirke. Čudne bralce je imela na čudnih krajih, pravi.

Prostor poezije je za ženske še vedno prepovedan

Pri založbi *Apokalipsa* je 2011. izšla zbirka *Pridem* takoj, nagrajena z Veronikino nagrado, moderatorica Tonja Jelen je priznala, da ji je bila velik navdih pri ustvarjanju. Zbirka je nastala, kot je povedala avtorica, po dolgem, sedemletnem premoru, molku, prva na svobodi. Po Veronikini nagradi so jo začeli prepoznavati kot pesnico. Nastajala pa je težko in je zelo drugačna od prvih treh zbirk. Posebna je tudi v tem, da je družbenokritična. Hotela je sprva napisati dramo, a ni uspelo, okruške, fragmente je uporabila v pesmih. S to zbirko je prelomila z dotedanjim intimizmom in se lotila postmodernističnih postopkov. Uporabila je tudi realne like, kot so Monika Lewinsky,

Mati Tereza, kraljica Elizabeta ... Ni razlike med zgodovinskimi, sodobnimi in izmišljenimi liki v poeziji, pravi. Persone v pesmih pa so zato, ker se je "malo naveličala svoje prvoosebne".

"V gledališču me je očaralo, kakšen potencial smo ljudje. Človek je lahko karkoli in domišlja si lahko, da je karkoli. Ljudje imamo potencial, da res postanemo karkoli. Zase sem lahko širila pojem, kaj sem lahko."

Zbirka *Čečica*, motnjena od ljubezni iz 2014. je nastala v Postaji Topolovo, na umetniškem festivalu v odročni beneškoslvenski vasi. Gostja je bila tam, od koder prebivalstvo množično odhaja. Vas so oživelci umetniki, dobili so denar za obnovo hiš, najmlajša generacija se je zdaj preselila v kraj svojih dedov. V eni od pesmi piše, kako so domačinke, čeprav na vasi, nosile visoke pete. Spregovorila je v tej zvezi o svoji babici, ki je bila rojena v ljubljanskem Kolizeju, v revni družini trinajstih otrok. "Čeprav so bili najhujši reveži in je babica naredila štiri razrede, delala od desetega leta najnižja dela, je zmeraj rekla, kako je treba imeti tip top čevlje in frizuro, vmes pa si že kaj zašiješ. Samo z izgledom si lahko prekril svojo revščino. Zelo pomembno je bilo, kako gledaš navzven, imaš lep odnos do sebe in spoštuješ druge. Sem sicer generacija punka, hodila sem s strgano dedkovo majico, moji doma so se smejali, 'si kot ena ciganka'. Tiste gospe s Topolovega pa so nosile pete, v nulo zrihtane, lepe ženske. Hodile so delat v Trst, po celem svetu so se naselili in se vračajo čez počitnice domov. Zmeraj so me zelo zanimali robovi. Ravno med napetostjo robov se rojeva novo," je dejala.

Najaktualnejša pesniška zbirka *Idiometrija* je izšla lani. Naslov je vzet iz cikla Barthesovih predavanj s konca sedemdesetih let, označuje pa enkratno, osebno, singularno "umerjanje", ki šele omogoča sobivanje. Pesnica je tako skladnost našla v svojem idioritmičnem toponimu - v sanjah, v njih vidi fino duševno kalibracijo, ki se (sebe) osvobaja za spontano, neovirano interakcijo s svetom. Kot je povedala na predstavitvi, si je že zgodaj začela zapisovati sanje in to je pomemben del njenega življenja. Ima ga za enako pomembnega, kot je budni del. "Kar si zapomnim, so desetinke sekund, v katerih se odvijajo cele zgodbe. Fascinantno je, kako deluje moja misel, moje sebstvo, kako ločuje jaz od nejaza. Ta pogled mi zelo obrne egotizem sodobnega sveta, ki temelji na osebnih interesih, na jazu ali na tem, da si nekdo, ki se vzpenja na družbeni lestvici.

Jezik me strašno vznemirja. Če hočem biti razumljiva, moram upoštevati slovnico, pravila slovenskega jezika. Ker sem pesnica, si želim ta pravila prilagoditi, jih obiti. Zato smo pesniki tako pomembni, ker izkopavamo, najdemo nove stvari, ki jih prej še ni bilo. Bojuješ se s pravili, iščeš svojo pot proti jeziku, protitok proti okostenelosti. Veliko željo imam, da bi še eno zbirko napisala in odtisnila svoj DNK. Hkrati me fascinira anonimnost vsake posamezne pesmi, ki je tvoja, v hipu, ko jo zapišeš, pa ni več tvoja."

Subjektka pesnice je zelo ranljiva v odnosu do sveta, ljudi, živali, je dejala moderatorica, a zdaj postaja bolj angažirana. Tudi za to je prejela lani nagrado Mira. Gostja je dejala, da je zelo patriarhalno bitje, je z užitkom babica, skrbi za ostarele starše, a to je njena izbira. Upa, da si mlajše pesnice upajo vzeti čas za pesnjenje. "Rada bi, da bi bil prostor tak, da bi pesnice bile dobrodošle. Janko Kos je v pregled 3000 let literature z vseh kontinentov leta 1963 uvrstil dve ženski, ki sta pisali: ena je Sapfo, druga pa Murasaki Šikibu. Leta 1973 je v učbenike dodal Virginijo Woolf. Moja potreba, da izkopljem prednice, pa se je pojavila relativno pozno. Predtem sta me zanimala Zajc, Šalamun, pesnik kot da ni bilo. Prinesle so mi jih moje učenke, ko sem učila na gimnaziji. Pa LGBT-gibanje, Brane Mozetič, Nataša Velikonja."

Kakšen je položaj umetnice danes v notranjih okoliščinah, ne le na zunaj? Gostja je tudi sama bila žrtev nasilja v družini, nekdanjega moža. Občutku manjvrednosti verjameš, je dejala, tudi temu, da si zaslužiš vse batine. To je velika poškodba, ki ženske še bolj rani zaradi patriarhalnega okolja. Ker nisi človek, ampak žena. Deležna je bila na srečo pomoči staršev in se osvobodila.

